

«креативність». Студенти, що виховуються з братами чи сестрами дають невисокий показник агресивності, на відміну від іншої групи – шкала «агресивність» та «тривожність» у протилежній вибірці має вищі показники. Підгрупа «респонденти із сиблінгами» має здебільшого адекватну, а також знижену самооцінку, надає перевагу колективним та індивідуальним формам діяльності. У той час, як «респонденти без сиблінгів» разом з адекватною самооцінкою мають і високу, тобто, більш впевнені у собі. Колектив сприймають не тільки як самостійну цінність, а й ставляться до нього з прагматичної позиції.

Підгрупа «дівчата» виявляє такі показники, як схильність до лідерства, енергійність, наявність потреби управляти справами, мають адекватну та високу самооцінку та надають перевагу колективним та індивідуальним формам діяльності. Вони здебільшого креативні, творчі, незалежні, прагнуть генерувати нові ідеї і методи роботи, експресивні. Краще почувуються у колективі, ніж наодинці.

Підгрупа «хлопці» проявляє схильність до лідерства і водночас вони експресивні, незалежні, працьовиті, старанні, мають потребу доводити почату справу до кінця, завзяті та витривалі, загалом із адекватною самооцінкою. Окрім надання переваги колективним формам роботи, представники цієї вибірки також сприймають оточуючих як засіб, що сприяє досягненню тих чи інших індивідуальних цілей. При цьому члени групи сприймаються і оцінюються з точки зору їх «корисності» для особистості.

Перспективи подальших досліджень вбачаються у ґрунтовному вивченні особливостей взаємодії не тільки між сиблінгами, але і в необхідності простежити вплив стилю батьківського виховання на розвиток гармонійної особистості. Також ми плануємо дослідити рівень сімейної тривоги з метою виявлення психологічного клімату в нуклеарній сім'ї.

Література

1. Алексеев А. А., Громова Л. А. Психометрия для менеджеров. Москва : Знание, 1991. 106 с.
2. Крупник Г. А. Емпірично-методичне забезпечення вивчення чинників, що впливають на розвиток міжособистісних стосунків сиблінгів. *Теорія і практика сучасної психології* : збірник наукових праць. 2019. Вип. № 6, т. 1. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. С. 127–131.
3. Практическая психодиагностика. Методики и тесты / за ред. Д. Я. Райгородский. Самара : Бахрах-Москва, 2002. С. 141–145.
4. Рубинштейн С. Я. Методики экспериментальной патопсихологии. Москва, 1970.
5. Фетискин Н. П. Социальная психология. Программа и методические рекомендации. Уфа : БГПУ, 2004. С. 47–51.

КРИТЕРІЙ ВИБОРУ ШЛЮБНОГО ПАРТНЕРА СЕРЕД СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Іван КРУПНИК

Херсонський державний університет,
azont@meta.ua

Образ майбутньої сім'ї можна представити у вигляді сукупності уявлень особистості про свою майбутню сім'ю, обранця, дітей, особливостей

взаємовідносин з ними, стилі сімейного виховання тощо. Розвиток шлюбно-сімейних відносин відбувається при формуванні психологічно грамотних, реалістичних уявлень про співвідношення кохання та шлюбу. В подальшому задоволеність подружнім життям залежить від уявлення, наскільки співпадає образ ідеального обранця і реального [1].

Наше дослідження висвітлює уявлення про майбутню родину у базовому, на нашу думку, аспекті, а саме уявленні про те, які особисті якості повинні мати дружина та чоловік, щоб створити гармонійну, психологічно благополучну сім'ю.

Дослідженням було охоплено студенток усіх факультетів Херсонського державного університету (тобто задіяні представники точних наук та гуманітарного спрямування, природничого та соціального напрямку) (усього 67 опитаних). Респондентам надавалась наступна інструкція: «Будь ласка назвіть та опишіть 10 найважливіших, бажаних якостей, які повинні бути, на Вашу думку, у «ідеальної» дружини та «ідеального» чоловіка. Тобто, ці якості повинні людині допомогти створити благополучну, міцну сім'ю».

Усього респондентами було виділено 44 якості «ідеальної» дружини і 57 властивостей «ідеального» чоловіка, ця більш широка розбіжність у думках вказує на те, що образ останнього більш різносторонній, не такий цілісний та менш стереотипний. Проаналізуємо перші три якості, які є найважливішими, на думку опитаних (їх зазначили приблизно половина досліджуваних).

Найбільше схвалення від респондентів отримав варіант «Гарна господиня або хазяйновита» (59,7 %). Пряма мова респондентів: «гарна господиня завжди потішить чоловіка смачною їжею», «гарна господиня це і турбота і затишок», «гарна господиня – це справжня жінка, вміння готувати смачно – це її обов'язок», «вміння вести будинок», «порядок у домі, охайний чоловік та діти – це важливе вміння ідеальної дружини», «кожному чоловіку хочеться смачно поїсти, лягти у чисту постіль, піти на роботу у випраній сорочці». Друга за значенням якість – вірність (44,8 %). Респонденти вважають, що потрібно поважати свій вибір і вибір чоловіка, бути вірною навіть у думках, «душею», «вірність жінки – це обличчя чоловіка, також це не залишити у важку хвилину». Ідеальна дружина та чоловік повинні любити одне одного, любити безкорисно, щиро, дарувати одне одному тепло не зважаючи на статус та матеріальні можливості. При чому для жінки ця якість є важливішою (40,3 % опитаних вважають, що це важлива якість для дружини і лише 20,3 % – для «ідеального» чоловіка, хоча декілька респондентів вказували, що важливо саме «кохати та бути коханою»). Без кохання сім'я, на думку респондентів, не може існувати, кохання допомагає вирішувати конфлікти.

Розглянемо якості, які необхідні на думку опитаних, «ідеальному» чоловіку у родині.

Вірність чоловіка, вважається найбільш важливою якістю для 59,7 % респондентів, хоча і для дружин вона є вагомою («дуже хочеться, щоб чоловік зберігав вірність дружині протягом усього життя», «любов проявляється у вірності»). Чоловік також повинен бути відповідальним за свої вчинки, відповідальним перед родиною, виконувати свої зобов'язання. Декілька цитувань опитаних: «не кидає слів на вітер», «бути людиною слова», «його девіз: сказав –

зробив». Цікаво, що ця якість є більш «чоловічою», оскільки не займає значного місця серед якостей «ідеальної» дружини. Третя за вагомістю якість «ідеального» чоловіка, це життєрадісність або почуття гумору (так вважають 38,8 % респондентів). З точки зору опитаних, з таким чоловіком не сумно, він може підняти настрій дружині, він з гумором ставиться до складних життєвих обставин. Така ж частка респондентів вважає, що чоловік повинен бути розумним і вміти використовувати свої знання (38,8 %), оскільки до його рівня буде «тягнутись» і дружина, розум викликає повагу, з ним цікаво. Пряма мова однієї із респонденток: «розумний чоловік знає як побудувати дім, заробити гроші, з ним цікаво».

На нашу думку, виявлені результати дослідження чітко вказують на гендерну стереотипізованість свідомості студентської молоді, що стосується уявлень про образ «ідеальної» дружини та «ідеального» чоловіка.

Література

1. Крупник І. Р. Особливості уявлень дітей трудових мігрантів про майбутнє сімейне життя : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.05 / Херсонський державний університет. Херсон, 2015. 222 с.

ГЕНДЕРНЕ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНИЙ ПРИНЦИП ПСИХОАНАЛІТИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Євген НЕЛІН

ГО «Школа соціального успіху»,

ievgen.nelin@i.ua

Реформування української системи освіти відповідно до європейських стандартів, одним із яких є врахування гендерного підходу в освітній практиці, спонукає нас до розкриття фундаментальних принципів теорії психоаналітичної педагогіки, в основу якої, з-поміж іншого, покладені ідеї статевого виховання. Загальновідомо, що ключові тези гендерної освіти від початку були витвором психоаналітичної педагогіки, основи якої заклав З. Фрейд і його послідовники.

Мета нашої розвідки – окреслити передумови виникнення гендерного підходу в освіті.

Беззаперечно, що виникнення психоаналізу на межі XIX–XX ст. змінило науковий світогляд. Якщо до цього епоха Відродження проходила під знаком гуманістичних ідей і знаменувала появу гармонійно розвиненої особистості, яка в рівній мірі була фізично, інтелектуально і морально зрілою, то погляди вчених і митців Нового часу, трансформуючись від пізнання навколишнього світу у пізнання людини як суб'єкта буття, розкрили її недовершеність, слабкість і вразливість. Таке відношення до людини було спричинене переважно завдяки зростаючому впливу теоретичних положень психоаналізу на філософію, культурологію, соціологію та інші гуманітарні науки.

На тлі досліджень позасвідомої сфери психіки людини, З. Фрейд та його послідовники підняли проблему формування особистості дитини. Зокрема З. Фрейд звернув увагу на важливість внутрішніх потягів і вплив сексуальних драйвів на формування характеру. Один із перших послідовників З. Фрейда – А. Адлер – ввів